

A „Kolozsvari Közlöny“ megjelenik minden szerdán és szombaton reggel.
Szerkesztőségi szállás.
piacz-sor, Dietrich-ház, 277 sz. hvá a lapot illető küldemények, u. m. kéziratok és hirdetések utasítandók. Bérmentellen leveleket csak r. dolgozóztársainkól fogadunk el.

KOLOZSVARI

KÖZLÖNY.

Politikai, tudományos és szépirodalmi lap.

Előfizetési díj: 1-1 1/2
Félévre 5 fr. p. p.
Negyedévre 2 „ 40 kr.
Egy hóra 1 fr.
Az előf. pénzék Stein J. könyvkereskedésbe, bérmentesen küldendők.

Hirdetéseket soronként 1 ezüst krajczárért, irodalmiakat 2 kr-ért gyorsan közlünk.

Bécs, november 16.

— y — A krypto-diplomaták (ad formam: titkos drámaírók) mióta a békére kiadás kezdett nyílni, s a párisi béke szerencsétlenül meg is kötött, semmiről se irtak és beszéltek annyit, mint egyfelől a francia- orosz, másfelől az angol osztrák szövetségről. Mielőtt az európai egyensúly változásának ily forma lehetőségét vizsgálók, jegyezzük meg mindenként előt, hogy III. Napoleon a nagy Napoleontól abban különbözik kiváltképp (azt még nem tudjuk milyen személyes katonai; mert hadteremtő talentumáról van már tudomásunk) miszerint, szilárd szövetségeket nem csak kötöni, de fentartani is tud. S ebből áll feleletünk azon európai politikai, melyet legközelebb, francia és angol lapok egymás ellen folytattak s melyből a németeknek is elég keserű falat jutott. Résezméről nem elegendem e dolgok feszegetésébe, ha azokkal tartanék, kik a conjecturák politikáját egyáltalán becsmerlik. A conjecturák olyan forma szerepet játszanak a diplomatiában, mint költőváncos kezében a súlyegyenző rud, vagy a mérnök háromlábú asztalán a delectum. Érdekesnek tartom annál fogva, a jelen helyzetet néhány rövid vonással rajzolni: összehasonlítást és különbséget tenni a márt. 30 és ápril 15-ki szerződések közt, mint a melyekben a jelen helyzetet magyarázatát találja.

A francia- angol szövetségnek, mellőzve most a jog és civilisatio illatos balszávala felent keprajzát, mindenesetre legvégű indoka és fentartó alapja abban rejlik, hogy sem Anglia sem Franciaország külön külön oly előnyökkel más országok felett nem bír, melyek, egymaga számára, az uralkodást a többiek felett biztosíthatná. Így például Angliára nézve nem elég, hogy mások által meg nem előztessek; kell hogy kizsákmányolja minden anyagi segélyforrásait és a politika egész mozgásterét van szüksége, miképp így is észrevehető haladásra tehesen. Vegyük most e helyzetet száraz számitással, s ne ijedjünk vissza az érdekes időm-parancsolta költőietlen rendszárváltoztól: először is azt fogjuk találni, hogy előre csak az haladhat, ki jóval maga mögött hagyja versenytársait, azaz akadályokat vet a másik elé, hogy oly gyorsan ne haladhasson, mint ő, vagy az elfoglalt ter megterhatásáért, visszatolja a vele egyszerűen érkezésért.

Alkalmazzuk most e mértéket Angliára, melyet a polgári és politikai szabadság, az anyagi és erkölcsi jólét s a mai polgárisultság mint-államának lehet tekinteni. A „haladás“ minden esetre nemcsak a legszebb jelszó, de kétségkívül a legerkölsőbb és legbiztosabb politikai eszköz is. Szerencsétlenségre azonban,

ennek is meg vannak természetes határai, mert nem minden évben lehet fölfedezni egy új regulatort, minő a gőz. A gőz alkalmazásának köszöni Anglia azon roppant előnyt, melylyel egyéb országok felett bír, de jó ideje már, hogy a gőz használatát egy maga nem monopolizálhatja. E szigetország óriási erőfeszítéseket tesz a gőzgépek tökélyesítése körül, de alig talál fel valamit, már azonnal utánozzák. Lángelméje az egész világért munkál — de mi haszna, ha más is vágyik lángelmével bírn s a nép kezd észrevenni, hogy az isten minden embernek két vállát közé teremtette a fejét. Az előhaladás útja tehát haladatlan levén arra nézve, hogy kizáró előnyöket biztosítson; Anglia, suprematiájának sine qua non feltételét kezdő mas nemzettek előhaladásának megállítására vagy éppen visszalökésében keresni. E tekintetben 48 előtti politikájától, mai eljárásáig, egy hajszálnyit sem különbözik. A mit akkor a népekkel tön, azt teszi most az uralkodó hatalmakkal. S mint akkor az izgatás volt eszköz, úgy azt most sem hagyja használatlanul. Az izgatás ellensúlyozza a vállalatokat, mert a töképezés akkor veszt el az eszt, ha politikai combinatiójában, európai hirtelen változások hihetősége vagy valószínűsége zavarja. Olyan ő, mint az alvájór, egy szál holdsugáron, biztosan felhag a torony tetejére is, de ha megszólítják, azonnal lebukik. Anglia az izgatás és forradalom rendtelenségeiből el, a szárazföld liberalismusa nem sokat aggasztja őt.

A keleti háborúban, katonailag vagy csupán diplomatiailag hat hatalom volt érdekelt, melyek különböző cím és aránytalan részvétel ez ügybe keveredtek. A tulajdonképi két fél, a Porta és Oroszország; Franciaország, Anglia és Szardínia egyenesen és tényleg beavatkozott; Austria, mint közbenjáró az alkudozásokban, passiv vett részt a katonai operatiókban. E hat hatalom közül már mindenik teljesítette a párisi békében magára vállalt kötelezettségeket, csak Anglia hajói nem akarnak mozdulni a fekete tengerről s a Dunaféjedelemségek vannak idegen hadak által megszállva. Az ápril 15-ki szerződésről azt mondják, hogy azt Anglia, Austria és Franciaország Törökország függetlenségének megvédésére kötik, azonban most kitűnik, hogy az csupán Oroszország és Szardínia kizsákmányolása volt a párisi szerződésből s Franciaországnak oly állapotba hozatala, ha korán magára nem eszmél, mint a kezelen ember, mert az a fenyegetett török függetlenség, Anglia szemében csak a fekete-tenger semlegesítése s mig Austria szívesen terjesztené ki az egész Duna hosszában uralmát, Anglia semmitől se fél inkább, mint a nagy Napoleon azon gondolatától, hogy a fekete tenger: francia tá. A természetes ész józan ösztönével felfogja és érzi azt mindenik nép keleten, hogy egyedül

Franciaország akarja „keletet, kelet által“ regenerálni.

Napjainkban a közvélemény és anyagi érdekek igen nagy befolyást gyakorolnak a politikai ügyekre; ez érdekek és a nemzeti rokonszav diktálják ma a szövetségeket. A politikai combinatiók csak akkor érvényesek, ha hasonló alapokon nyugosznak. Csak ilyen szövetségben hisz az ember, mert csak is ilyen lehetséges. E szempontnak pedig sokkal kevésbé felel meg az angol-osztrák szövetség, mint a francia- orosz, még akkor is ha ilyen combinatio feltehető volna; s ha feltehető volna, ez egy uttal európai háborút is jelentene.

A helyzet egyébiránt, dacára az angol lapok megfordult szelrészájának, — a melyben öszszesb vonják Francia és Oroszországok ellen eresztett vitorláikat — még mindig bizonytalan és véletlen bonyodalomakkal teljes; sem a kormányok sem a kormányzatok nem tudják, mit hozhat a jövő pillanat. Anglia minden percében kész lehet dac-szövetségre lépni Austriával. Austriára nézve egyébiránt e szövetség: csak balkéz-bázasság lenne, melyet elkerülhetlen körülmények támaszhatnak, mint születendő tengeri hatalomnak; csak „convenience du moment“ mely nem tart tovább mint az ok, mely azt előidézte. Egyébiránt a bécsi cabinet nem sokat hisz Anglia őszinteségében, hajlékonynak és simának tartja ígérteit, mint a nád, de egy szersmind olyan üresnek is. Mégis ha a Franciaországgal viszály elmérgesedne, és Angliának sikerülne Oroszország elleni demonstratióba Austriát belevonni, a helyzet nem lenne többé olyan, mint 1854-55-ben volt. Az austriai sereg, szeretettel és vak engedelmességgel viseltetve császára iránt, bizonyosan megemné kötelezettségét s a katonai becsületen szennyet nem hagyja, de keserű fájdalom érzetével tenné ezt, mert az osztrák katonasorba se fogja felejtetni, hogy 1813 től fogva, mindig fegyvertársa volt az orosz katonának. Nem így állana azonban a dolog, ha a háború Franciaország ellen intéztetnék. Azon vesztések és megaláztatás, melyet Austria az első császárság alatt szenvedett, minden szívben, de különösen az új katonai nemzedékben kiolthatlan utóérmelmekek hagytak. Oroszország ellen az osztrák sereg csak karral harcolna, Franciaország ellen karral és szívvel.

Az olasz congregatiók és a császárnak Olaszországba utazása mellett, még mindig a „Donau“ megszűnése a napi beszéd tárgya. Némelyek azt mondják, hogy Schwarzer úr a szerkesztő el volna vissza a benne helyezett bizalommal; mások ellenben, hogy az ő bizalmával éltek vissza. Hir szerint a nevezett lap szerkesztő és kiadó, a bécsi „credit mobil“nél kapna tehetségeinek megfelelő alkal-

mazást. E publicista korábban katonai volt, aztán a triesti „Lloyd“ dolgozó társa, 1818. birodalmi képviselő és közmunka-miniszter, végre ismét journalista. Sic transit gloria mundi.

A tözsdé physiognomiája kezd barátságosabb lenni, mint a végzetlenség 18-ka óta tapasztaltuk. Az a la hausse speculatio ismét szilárd labra kap. Különösen kedvezőleg hatott erre nézve a kormány felhivatalos közvétele, hogy a még nem biztosított előrendelések, alkalmas időpontig elhalasztatnak. E hirre rögtön, pénteken este tetemesen emelkedtek az érték-papírok, mi szombaton is valószínűleg tartott volna, ha azon távirati jelentés, miszerint az angol bank ismét felémelte escompte-ját, egy kis visszatartást nem idéz elő. Zang úr lapja a „Presse“ még mindig oly kemény gombócokat osztogat a „credit mobilier“nek, hogy ez szegény alig tudja nyelni „A sült galamb“ — úgy mond — nem egyenkint, de seregüstül repült a credit mobilier szájába; részvényei még ez évben is 550-n állottak. De most csak 305-en állanak. Ha Zang urnak nincs is mindenben igazsága, abból nem következik, hogy a hitelintézet emberei ártatlanok volnának. Egyébiránt a „Presse“ éles polemikája nem maradt következt nélkül: a hitelbank igazgató tanácsa, mely anynyi megámtadás tárgya volt, elszánta magát, anynyit emlegetett roppant tantieme-jéről ezuttal egészen lemondani. Chi va piano, va sano.

Az orosz követ Budberg báró neje szerencsés volt ő felsége és császárné által fogadtatni. Budbergné ez alkalommal orosz nemzeti öltönyben jelent meg s arannyal és ezüsttel gazdagon hímzett ruhát viselt.

Austria kereskedelmi mozgalmának kimutatása ez év első nyolcz hónapjában, azon használati cikkek behozatalának szaporodását tünteti fel, melyekre mérsékelt vámt van vetve, mint: pamut, vász, kender, selyem. A kivétel csak a gyapjú, selyemár, bőr és fémtermékekre nézve növekedett; minden massajatképi iparágakban, több hozatott be, mint kivittet.

A belügyminisztériumban a földbirtokrendezés és átszállásának szabályozásával foglalkoznak. Az ide vonatkozó törvényjavaslat, a föld elharcolása ellen van intézve s hitbizományi elveken alapul. Így pl. a paraszt föld birtok is egészen és csonkítatlan szállana át a kitűzött főörököse, a többiek kész pénzülegítetvén ki, úgy a mint ez Tyrolban szokásban van. Ugyancsak a szóban forgó javaslat szerint, nem csak a kisebb birtokok egyestíthetnek, de nagyobb földbirtokok egymástól elválasztott részeit is.

TÁRGZA.

SATOROS ÉLET.

(Mutatvány, egy XII énekre terjedő cigány történetből.)

Irta Fekete Mihály.

Egyszer volt, hol nem volt, egy nagy hírű cigány, Vajdaságra termelt, nem valami zivány, Legszelebb határ szűk tanya volt neki, Ismerék ez ország majd minden vidéki.

Bár merre ment, hire mindűt megelőzte, Köszöntést vett anynyit, hogy szuszszal se győzte, Károgtott reá sok buta, nevetlen, Pályáját azért ő járta rendületlen.

Vándor sátorával most itt, majd ott látták, Ment, ha nem is üzték, jött, ha nem is várták, Nevezék őt Csiknak, mert szüntelen jára, A szerzés dolgában nem igen volt párja.

Sátor alatt maga nem vesztegelt soha, Lett legyen az idő akármí mostoha: Jég hullt, fergeg dult, havazott vagy esett, Kivált éjjelenkiut legűböt keresett.

Hozzátartozói: csóka felesége, Hét rajkó s egy malacz — egész cselédsége, Ezek is többnyire voltak átkelőben, Ki gyalog, ki holmi rossz sz átalvetőben.

A rossz átalvetőt, a sátorlepedőt, Vén gabancs cipelte, — szegény majd öszszedőlt, Anynyí volt a limlom s borzós poronty rajta, Megsokalta vő'n a legjobb angol fajtá.

Az aszszonytól néha — ámbár ritka eset, Volt egy-egy eladó rút meszelő ecset, Ha nem volt meszelő, legalább a nyele, A vándor sátor s e lőt lendlitette vele.

Értett volna e nő sok minden munkához, De, biz ő gondolt, nem kap fűhöz fához, Elég, hogy ha fordít egy fő tárgyra gondot, Könnyebb dolog is volt, hát jövedőt mondott.

S mit tettek a rajkók? — ők se voltak restek, Valamiskét olykor ezek is kerestek, Kocsikat kergettek, krajczárt kunyoráltak, Ostorcsapást kaptak, soha se hátráltak.

Sőt, ha csalogatta őket egy-egy léha, A szomszéd határig elügettek néha, Futottak szegénykék, a mint kielt tőlök, A lélekzet majdnem kiszakadt belőlök.

Megesett nagy ritkán, hogy krajczárkat kaptak, E felett ilyenkor rútul öszszesaptak, Porban, sárban egymást a mint megfeszíték, A keresett kincset többnyire ott vették.

Mind ez igen nagyon kedvőket nem szegte, A karaván magát gyorsan öszszeszedte, A fehér ló köré visszavándoroltak, Oly meglegedve, mint azelőtt voltak.

S közeledni látván utas embereket, Szórták vigan ismét a cigánykereket, Vagy pedig tánczoltak, csattogva bokájok, Lobogott volna, ha lett volna ruhájok.

Tánc közben most egy-egy zöld ugorkát kaptak, Azon nyersen mindjárt belé is haraptak, S úgy-úgy elugráltak — verje meg a guta, A közvígásban még a malacz is rugta!

Ilyenkor a dádé eltekintve rajtok, „Látszik, — mondá nekik — hogy véreim vagytok, Áldjon meg az isten, az az öreg ottan, Ki mikor haragszik oly nagyokat roppan!“

„Áldjon meg peremes mentével, dolmánynyal, Angliusz posztóból varrt vörös nadrággal, Legyen mindeniknek egy-egy fehér lova, Az ázalékotok el ne fogyjon soha.“

„Elhessek mindig palinkával, borral, Ne legyen bajotok a szalagbíróval, S magatok után, ha pereputtyot hagytok — Mind gyöngy-rajkó legyen, mint magatok vagytok!“

Volt még egy hő vágya, de ezt nem mondotta, Csak úgy gondolatban utána töltötte — „S mikor szép nagy számra folszaporodátok, Én legyek akkor a ti dicső vajdátok!“

A Magánhangzókról, a magyar nyelvben. *)

A csecsemők koákolása — melyhez kellett hasonlítani az első emberek legelső megszólalásának is — minden és minde-

*) E cikket méjjen vizsgálódó szerzője, a halhatlan történetíró Engelnek fia, kinek „Magyar Gyókszavak“-ról írt művét 1859-en a magyar akademia 100 arannyal jutalmazta, és ki azóta fölvást a magyar nyelvnek eredeti alaptörvényeit tár-

A kolozsvári keresk. és iparkamara 1856 oct. 7-én tartott XI. közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

(Hivatalos kivonatban.)
(Folytatás.)

Másodolnok Kőváry László ur az augustusi közgyűlésben utaink érdekében tartott előadása alapján egy kész jelentést tesz a kamara asztalára, a melynek tartalma kivonatilag ez:

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara-kerület, mely Erdély északnyugati felén öt pol. kerületet foglal magában, sok jótékony intézkedéseit élvezé már a magas kormányának, több javadalmakban halásan részesült; de fájdalommal kell tapasztalnia, hogy a közlekedési eszközök, jelesen az országutak érdekében még sok óhajta-sa maradt fenn.

Kolozsvár közelében három tekintélyes földterület nyulik el, különböző áldásokban gazdag: a mezőség gabonájával, a havas fájával, a szilágy borával, gyümölcsével, s e mintegy 300 mérföldnyi téren, mely e czikkben Kolozsvártól nézi egyik főpáczánál, mind e napig töltött ut nem megy keresztül. Hogy e hátramaradás e kamarakerület iparát, kereskedelmét és gazdaságát mennyire sújtja századokon át, s mennyire fenyegeti ma a vasút által, fő-losleges tolmácsolunk.

E kamara, több ezer választói nevében, e nevezetes hátránynak orvoslását a magas kormánytól méltán reméli.

Nálunk az ipar és kereskedelem, gazdaszat és pénzügy helyzete közlekedési utaink hiányában naponta mind inkább súlyosodban van, min még egy vasut reménye sem képes segíteni. Maga Erdély aránylag sem bir igen sok úttal, s mi Erdély több részével szemben még hátrább vagyunk. Hazánk rakott utait 224—30 mérföld-re tehetni, s ebből iparkamarai kerületének öt cs. k. kerületére, s így Erdély északnyugati ha-szonfelére alig esik 60 mérföld, mi 1/4-d rész-nél valamivel több. Ötvenhét helységgel bírván többet Erdély másik iparkamarai kerülete, min den helységére jut mintegy 460 öl töltött ut, mi nálunk egy helységre csupán 180 ölnyi jutna. Vagy is részletesen kámatalva, csak is a követ-kező rakott utai vannak:

Kolozsvártól Várad felé a határszélig	44,177 öl
Kolozsvártól Szászcsobesig	57,184 „
Kolozsvártól Beszterczéig	58,528 „
Csucsától Szilág-somlyóig	21,252 „
Bécsőltől Nagybanja felé a határig	44,305 „
Vásárhelytől Bergenyeig	6,700 „
Apahidától Oláh-Gyéresig	10,210 „
azaz	242,356 öl

mig Erdély másik felének 625—30 ezer öle meg- rakott utai hosszúsága.

Nem lévén czélunk ezen hátránynak okait keresni, előtűnik a végeredmény csak is azon szomorító tapasztalat, hogy iparkamaránk kerü-lete enynyi ut mellett sem terményei, sem ipar- czikkai, sem kereskedelmi áruival nem képesek forgalmat előidézni, s ezért közöttünk a pénzte- lenség naponként mind érezhetőbbé lesz.

Kamaránk az ipar és kereskedelmi érdekek előmozdítására lévén a magas kormánytól felál- litva, minden fáradozásunk csak sisyphusi erő feszítés, ha a magas kormány atyai szándékai a kivitel pontján hajótörést szenvednek. Három fő utvonaltér esengenek választóink már évek s mondhatni századok óta, melyek nélkül a havas, a szilágyvidéke és az áldott mezőség az év nagy részében tőlünk elszigetelten áll, mind a há- romért van ugyan téve lépés, de a kivitel még mindeniknél messze van, erélyes fellépésre

várnak.

Egyenként véve e vonalokat:

a) A mezőségi vonal, mely Kolozsvártól Szász-Régenig tervezetett, még a múlt évtized- ben megkezdett, s mind a mai napig követke- zőleg áll:	
Kolozsvártól Apahidáig	7102 öl birodalmi ut;
Apahidától Oláhgyéresig	10,210 öl közeve van;
Oláhgyérestől Mocsig	2440 öl közevelen;
Mocstól Szombattelkéig	3670 „ „
Innen Kis-czégig	5370 „ „
„ Szilváig	2735 „ „
„ Örményesig	3030 „ „
„ Király falváig	2730 „ „
„ Faragóig	3860 „ „
„ M. Fülpsőig	3287 „ „
„ Berecztelkéig	2410 „ „
„ Szászrégenig	2734 „ „
Összesen	49,578 öl. vagy is 12 ³ / ₈ m. föld,

s belőle csak is 17,312 öl van készen

E fővonal mellett, mely ha Görgénynél egy ut nyílna, minket Moldovával egyenes közlekedésbe tenne, a mezőség érdekében még két vonalt kell megemlítenünk, minthogy a har- madik, Szamosújvár és Vásárhely között legkö- zelebről szerencsésen bevégezett. Egyike:

A kolozsvári marosvásárhelyi, mely ösz- szesen 50,433 öl, belőle már 6700 öl Vásárhely és Bergenye közt készen van; a másik

A torda-besztercei vonal, mely öszsze- sen 54,277 ölet tesz, s benne csinált út Torda- tól Egerbegyig, s Beszterczéről Szereth falváig 12,074 öl. Ezen három vonal a mezőséget tel- lejen kielégíti, s minden evenualitis esetre a közlekedésnek meglehetősen ádná.

b) A kolozsvár-zombor-meszei vonal, mely Debreczennel kötne össze, a határszélig 71,743 ölet vesz fel. Belőle a Meszes, a legna- gyobb akadály már le van küzdve, több helyen már meg van kezdve; de a munka rajta igen lany- hány s idővesztételeg foly. Menynyre hala- dott az idén, a kamarának nincs számtani tuda- mása még; de enynyi bizonyos, hogy ha az ed- digi gyorsasággal foly rajta az építés, egy tized alatt sem lesz átadva a forgalomnak.

c) Harmadik igen érdekes kérdés a havas átvonalozása. Az összes nyugati havas, mely mintegy 12 mérföld, mostanig csak déli ré- szen van utvonaltól bemetszve, s e vonal is csak oly mértékben áll, hogy hogy a felőlünk eső fe- le egy talpalatnyi rakott uttal sem bir; s Kolozs- várról egyenesen mind ez ideig csak lóháton folynak a szállások.

Videkünkől most két ut visz fel a hava- sokra, illetőleg Abrudbányára:

az egyik Tordáról Enyed, Fejérvár, Za- lathán viz át, s tesz Abrudbányáig	65,084 öl
let vagy is 16 ¹ / ₄ mérföldet;	
a másik reánk nézt hasznosabb vonal	
Tordától Járaig	12,500 öl
Innen Offenbányáig	17,300 „
Innen Topánfalváig	9000 „
Innen Abrudbányáig	5200 „

Összesen 44,000 öl vagy is 14 mérföld, s így az előbbénél 5¹/₄ mérfölddel rövidebb. Ugy tudjuk, hogy e vonal a cs. k. kerületi hatóság- nál épen tervben van, azon igen jótékony mó- dosítással, hogy az Kolozsvártól Járaig is kiva- gatik, s Jára Kolozsvárhoz közelebb esvén, e vonal ha elkészül, a mostani fejérvár-zalathai járt vonalnál 1/3-ával válik nekünk rövidebbé, mi közlekedésnél végtelen jelentőséggel bir.

E fővonal mellett, a havas érdekét tekin- tetbe véve, még egy más vonal szükségességgé mind hangsúlyos követeli azon fakeskedés, melynek napja mind inkább derül, s a vasut megkezdésével épen előtérbe lép. E vonal To- pánfalvától szakadna ki az előbbi vonalból, s Bánfi-Hunyadnak tartana, s illetőleg Győr-Mo-

nostornak, s egyenes vonalban a győrvásárhe- lyi hágóra jöve ki, s ez által a havas megkapná mindazon útvezetéseket, melyek által mindaz ipar és kereskedelemnek, mind a mezőgazdaszat és civilisatiónak átadának, mig mostani helyze- tében egy használat nélküli fölt hazánk területén.

E jelentés a kolozsvári megyefőnök mlgs Beldi Gergely urhoz van intézve, mint a ki a ka- mara-kerület utvonalai közép-pontján állván, a- zokat, mint a hálózat szálait kezei közt tartja, s létesítésükön legtöbb eredményt működhetik. A gyűlés másod előnk ur előadásában teljesen megnyugodván, megbizsa elnök urakat a jelen- tést a megye-főnök urnak személyesen adni át s szóval is becses figyelmébe ajánlani.

(Folytatjuk.)

APRÓ HIREK.

* Korán beköszöntött telünk, úgy lát- szik, változó lesz. A kemény hideget, mely pár napig tartott, langymeleg szelek váltották fel; a hó olvadoz, s tegnap éjjel esővel elegy hó hullott.

* A tudományosságának egy közhalottja van. Bolyai Farkas, a „Tentamen“ nagy híru írója, az öt szomorujáték szerzője nincs többé az élők sorába! M. Vásárhelytől folyó 20-án esti 10 óratájban szenderült a halál álmába a 82 éves ősz. Ő emléket hagyott magának hátra gaz- dag szelleme munkáiban. Bolyai neve élni fog akkor is, midőn porait az enyészet az ősznya kebelének már visszazadta.

* A „Budapesti Viszhang“ határozottan írja, hogy b. Kemény Zsigmond viszhang- gár, a „Pesti Napló“ szerkesztésétől, s azt Pompéry János venné át. Hirszerint a ne- mes báró egy más vállalat élére áll, melynek legjelesebb és valódi tudományos műveltség- gel bíró íróink lesznek dolgozótársai.

* A „Satellit“ írja szebenből nov. 12-dikéről: „A hazai nyelvek ismerete, min- denkire nézve, ki országunk különféle nyelvű lakosaival érintkezésben akar állani, egyike a legelső szükségeknek. Már magában tudomá- nyos szempontból is nagy jelentőségű kérdés, kivált azon hazai nyelvek ismerete, melyek ki fejlődött irodalommal bírnak. Annál sajtósabb, hogy itteni (szebeni) gymnasiumunk magyar nyelvtanári széke három év óta betöltetlen, mig másfelől egy év óta románnyelvtana- ri szék állítatott fel. Ha a románnyelv- ápolásra méltatik, menynivel inkább megér- demli azt a magyar, mely tökélyesen kifej- lödött és a melynek oly szép irodalma van. Vaj- ha mielőbb betöltesdnék azon hir, mely sze- rint a megürült állomás közelebről be fog- na tölteni.“

* A „Pesti Napló“-ban olvassuk: „Mint- hogy Pestre visszatérve, a Vörösmarty ár- vák ügyeinek közvetlen kezelését ismét átvettem, ezenel mindazokat, kik ezen ár- vák vonatkozásig bármilyen ügyben velem szemé- lyesen, vagy levelezés útján érintkezni akar- nak, tisztelettel értesítem: hogy lakásom most is az „Angol királyné“ című szállodában van 72 sz. alatt, s hogy a délelőtti órákban ren- deszen ithon tartozkodom. — Deák Fe- rencz“

* Gróf Desewffi Emil urnak „A fenforgó ausztriai pénzügyi kérdésekről“ írt ki- tünő jeles munkája közelebről magyar nyel- ven is megjelent.

* Danielik János, egri apát és ka- dmonok, s a sz. István-társulat egyik alelnöke- nek: „Columbus, vagy Amerika fel-

fedezése“ című jeles munkája közelebb- ről elhagyta a sajtót.

* Megjelent a magyar academia párto- lása alatt Hunfalvy Pál által jelesül szerkesz- tett „Magyar nyelvészeti“ második füze- te; tartalma: Magyar helyesírás. A latin hang- sulyozásról, Hunfalvy Páltól. A szócslad rendszer és nyelvészeti egymásután, Lugossi Józseftől. Vegyes.

* Török Sándornak földművelők számára irt. ily című munkáját: „Gyakorla- ti útmutatás a mezei gazdaság nemességére“ éppen most vettük. A 88 lapnyi tartalmas füzet ára 30 p. kr.

* Jeruzsálemben az ausztriai zarándok- ház alapjának ásásakor a történelemre nézve fontos archeologiai fölfedezések tettek. Az angolok és amerikaiak most hasonlólag tesznek ásásokat, hogy fölfedezzék ama barlangot, mely Táciutnak czélzásait igazolni fogná.

* A „Pesth-Ofner Zig“ írja, hogy a viszhangszó tapasztalatok ellenére is, még mindig vándorolnak be Nemtörországba sze- gény telepedő családok Magyarországra, kik itt aranyhegyeket és biztos, könnyű keresetet vélnek találni; hol azonban kevés pénzük- ből kifogyva, midőn megérkeznek, az ország nyelvét és viszonyait nem ismerve, a legiszo- nyabb nyomorba süllyednek. Hasonló boldog- talan sorsra került jelenleg egy Württemberg- ből beköltözö család, melynek Budapesten átutaztatban négy gyermeke megbetegült, s egy meghalván, a budai temetőbe takarták. Mi lesz a többivel, s mi lesz az egész család- dal? — Vajha egyszer már szívükre vennék és megmondolnák, mit cselekesznek azok, a kik az ily szerencsétleneket bevándorlásra csábítják!

* A „Hamb. Nachr.“ szerint Bolnay (gróf Bethlen M.) szimionvitz hazaküldte f. hó 13-dikén, mint a pesti nemzeti színház tagja, Hamburgban először lépett fel a városi né- met színházban, Hamlet szerepében, s a ro- pant számú közönség zajos tapsokkal kísérte művészi játékát, mely ellen a nevezett lap fénytelen kifogásokat tesz.

* A jelenlegi ok nagy fontossága „új házassági törvény“ mely jövő évi janu- ar elsejével már hatályba fog lépni, egy szak- értő jogtudós által commentálva, és tájékozó jegyzetekkel kiegészítve, közelebről Hecke- nast kiadta urnál sajtó alá adatott, s nála elő- legesen is megrendelhető.

* Ő cs. k. Apost. Felseje és Császár- né Ő Felseje f. hó 17-dikén reggeli 7 órakor Bécsből lombard velencei utjokra indultak.

* A párisi „La presse“ szerint Gour- don Eduardtól „A párisi congressusok története“ című munka fog megjelenni legközelebről, melyet nevezett lap előre is, mint igen tanulságos és egyszerű érdekes olvasmányt, ajánl az olvasó világ figyelmébe.

* Vajda János két kötetre terjedő humoristikus elbeszélést bocsátand közelebb- ről sajtó alá.

* Bécsből írják, hogy Magyarország leg- gazdagabb hercege azon terv kivételén gon- dolkozik, mely szerint 90 év alatt kisorsol na- dó, mintegy 20 millió pft. köls. sorsjátékot fogna megalapítani. Az előmunkálatok már be- vannak fejezve.

* A b. Geymüllerfele pesti csödtömeg ügynöksége közhírre teszi, miképp azon hely- zetben van, hogy összes csödtölekezőinek, kik magukat Pesten C. J. Malvieranal (Mal- vieux?) jelentik követeléseit kielégíti a töke- követelés 11 százalékan lehozásával. Az ér- dekeltek fel vannak hívva a csödtömeg-ügy- nökségnél illető oklevelek előmutatása mel- lett jelenteni magukat.

gyik nyelvnek eredeti zürje, (chaosa) melyből az egymástól hatá- rozottan különböző hangzók fokoként fejlődtek, még pedig elő- bb a Kettős-magánhangzók, (Diphthongi) azután a hosz- szu Magánhangzók, ezek után a rövid Magánhang- zók s ezekből végre a Mássalhangzók. Hogy e különféle hangzók azon rendben fejlődtek, kitetszik a következőkből. A Kettős-magánhangzók hangjai legközelebb esnek a koalkszóhoz, melynek nyilván foszlányai, mintegy foncsika maradványai; to- vábbá a siket-némák riv sához, az örültek ordításához, az in- dulatoknak p. o. a harag, a fájtalás, az örülés sat. felkiáltásai hoz, egyzóval: minden hanghoz, mely csak az érzelem által költetik, de nem a még szunyadó értelem által is. A Kettős-ma- gánhangzók hangja sokkal durvább, pöriasabb, s kiejtésük a hangadó zerek csekélyebb gyakorlottságát igényli, mint az e- gykes Magánhangzók. A Kettős-magánhangzók a magyar nép szá- gyas Magánhangzókban még bőven vannak meg; mig azonban a minden esetre később keletkezett s amazokból fejlődött mivel- tebb, csinosabb magyar irodalmi nyelvben csaknem egészen ki- veszték.

Ha szabad a nyelvfejlődés ezen menétét fejlettségi mérvül különböző nyelvek haladottságának megítélésére alkalmazni: ugy p. o. a német, a francia és a magyar irodalmi nyelv öszszcha-

gyazó nagy nyelvtani munkán dolgozik, melyből a jelen czikk mint- egy előzslésul van kiszakasztva, szerkesztőségünk azon kikötéssel engedte át, hogy az abban levő helyesírás, jelesen a beszédre- zek u. m. névszó, ige sat. mint tulajdonnévi természetűek, könnyel föl- foghatást nagy betűvel, a ez nek ts-sel, a czének ts-vel írása, mint szintén az: a-e-i sat. önhangzók közötti ányalatokat saját jegyek által megjelölése is betűszóval megjelölés. A zerek ezen a mai írásmóddal ellentétben álló — kívánságot, mint szükség esetében szerző által igazolható elveken alapulót, teljesítendőnek látta azon- kis eltéréssel, hogy az önhangzók ányalatait — nem lévén helybeli nyomdákban ezeknek megfelelő betűjegyek — csak ez alkalomra rö- gszóztott jegyekkel fejezhetze ki.

Fogadjja a tisztelt szerző érdekes közleményéért legszívesb köszönetünket, s engedje azon becses íre- tet teljesítésének mentőlebb örövend- nek, hogy nyelvészeti kutatásainak gazdag eredményéből lapunkba olykor olykor közléseket adni szives leend. Fejlett, gazdag irodalom és alapos tudományosság az, a mi nemzetünket saját egységeiben a jelen birodalmi viszonyok között fenntartani képes; annak pedig a- z a jellemző határozott és biztos elvvel fektetett nyelvünk. Ez ügynek munkái egykor a nemzet háját érdemlendik ki. Miis kész örö- met nyújt meg mind az a lapot ily czélul eszmecsere- nek. Szerk.

sonltásából küsül, hogy e tekintetben a német legantabb áll- mint a melyben legtöbb kettős hang ejtetik is, iratik is: utána következnek a francia, mint a melyben bőven irtnak ugyan, de nem ejtetnek ki; legmiveltebb a magyar, mint a melyben igen csekély kivétellel sem nem ejtetnek ki, sem nem irtnak.

A Kettős magánhangzókhoz közelebb állnak a hoszszu Ma- gánhangzók, kivált a nehézhanguak, mint a rövidek, melyek hangoztatása legmesterkéltébb.

A Magánhangzók egyes vagy öszszetett voltak szeré- eloszlanak Egyesekre és Kettős-magánhangzókra. Szoljunk elsőben a Kettős-magánhangzókrol (Hun- falvi szerént: Ikerhangzókrol = Diphthongi) mint a legeredetib- bekről.

Mint fennebb megjegyzém, a most divó irodalmi nyelvben Kettős-magánhangzók nem igen van; de van ám a tájszólásokban, ezek pedig az élő magyar nyelvnek elvitáztatlan s az irodal- mi nyelvnel eredetibb, sőt ezt szülő s ezért igen fontos, ámbár eddig nem eléggé méltányolt részei. A Kettős-magánhangzók éppen durva, esellen hangzások miatt rekedtek kia hangkellem törvényeinek megfelelően igyekvő műveltebb, tsinosabb irodalmi nyelvbel, még is teljes mértékben érdemlik meg a szónyomozó nyelvész figyelmét; mert azok nyelvünk tisztés ősei, melyeknél fogva különbözik ma is egyik tájszólás a másiktól; s melyek nélkül a palótz, barkó, götsej, hientz sat. népnyelvet igazán leírni sem lehet, s melyeknek a többi Mássalhangzókhoz viszonyra a legnevezetesebb nyelvészeti fölfedezésekhez vezet. Szóalaki tekintetben t. i. va- lamely Kettős-magánhangzó nem egyből, mint: két felemás rövid Magánhangzó egy szótagban ejtve, és fel- ér: egy hoszszu Magánhangzóval, vagy: két rö- vid Magánhangzóval, vagy: egy rövid Magán- hangzóval meg egy ékkel; vagy: egy rövid Ma- gánhangzóval és az eredeti Mássalhangzók (d, h, j, n, l, sz, v) egyikével, akár ez utóbbi helyeti valamely fejkél Mássalhangzóval sat. Legnevezete- sebb azonban, hogy: mindnyája a nyelv fejlettségben legvégre „-re vivődik viszsza, mely eredeti jelen- tése szerint oda mutató ötés (üvölés, ivelés, felkiáltás), fejtétebb érteményében nem más, mint a harmadik szemé- lyi Névmás; és végelemzésben minden magyar Né- vszóknak és minden magyar Igének valóságos, s

— mi fővebb — okvetetlen való képzője, ha bár kü- lönbül különb alakban is tűnjenek azok elé, mit adandó alka- lommal majd világosan kiűntetni kívánok.

A mennyire kitudhattam, e következő Kettős-magánhang- zók diynak:

- ai: p. o. pais = pajs, sai (Kresznerits) = saj (p. o. medgy).
- ao: palótz, p. o. pokao = pokó, pokol; vaona = vona, vol- na; vaot = vót, volt.
- au: palótz, p. o. tsauak = tsónak, tsolnak; szauma = szo- ma, szalma; auma = óma, alma; bauta = bota, balta; tsausz = tsősz; tau = tó; jau = jó kalauzol = kalózol, kalézol, kalizol; vauna = vona, volna; vaut = vót, volt; kauntzol = kontzol.
- ea: p. o. léány = lyány.
- ei: palótz p. o. seizes = széves, szíves, teins = tejs, tens, tekintetes.
- eo: nyomaték ékezettel: eo, p. o. heono, a halotti beszéd- ben; réo (Révai) = ré = ri.
- éo: palótz, nyomaték-ékkal: eo, p. o. eo kéume = ő kel- me; mereőne = merőne, merőné; ökeőre = ököre, ökölre; eő- ment = ément, ément, elment; tselőheők vereő-fény (barkó).
- eu: palótz, p. o. eukeune = elkene, reu, (Révai) = ré, ri.
- eu: palótz, p. o. eukeune = ő kelme.
- ia: székely, hathatósági nyujtással: ia, p. o. dalia vagy delia = dali vagy déli, tabia (Kresznerits) = labit, tabat bitskia = bitska, bitsak, bitsok; findzia = findzia; fringia; tapszia; hara- mia = haramia; bagaria; bagazia; Szemeria; korosnia; szergia.
- ie: hientz, nyomaték-ékkal: ie (Götsej) p. o. iedes = edes; iene = élne; iekene = elkolne; gyieg = jég; juszie = ju- szel; kiét = két; ién = én; hiét = hét; nié = nél.
- io: nyomaték-ékkal: io, p. o. piripio vagy piripió = pi- ripjó, rio (Révai) = ri.
- iu: székely, nyomaték-ékkal: iu p. o. sziu = szü = szí, szív, ige; szü = szü = szí = szij, főnév; viu = ví; riu = rí; diu = dí, div; hiú = hiú = hí, hiv, ige; hiú = hiú = hí = hij, főnév; hiu = hiv, társnév; hiuság = hívság; ifiu = ifju.
- oa: palótz, p. o. foarkas = farkas. (Pesti Napló).
- ou: nyomaték-ékkal: ou; palótz p. o. lou = ló = lü; vou-

* Báro Babónak Varju István által magyarrá fordított rövid „Földműveléstana“ megjelent Komáromban, tanhasználatra a községi néptanodának. (Ára 20 kr. p. p.) Gróf Zichy, kinek e korszerű mű ajánlva van, ezer példányt rendelt meg belőle az alsóbb néposztály közti ingyen kiosztás végett. (Tan. Lap.)

Hivatalos.

Törvényeszkü hirdetése

Kivonatban.

A fogarasi cs. k. járási hivatal, mint törvényeszkü f. é. novemb. 1-ről 1936 sz. a. tudatja, hogy Takács András 756 számú házát Fogarásban, Somogyi Mihály részére 400 e. ft. adossáért, a jövő 1857-i január 14-én és 31-én d. e. 10 órák a hivatali teremben köz árverésen el fogják adni.

A kolozsvári cs. k. megyei, mint kereskedelmi törv. szék. f. é. novemb. 6-ról 8221 sz. a. eső döt hirdet kolozsvári singes kereskedő Papp Áron ingó és ingatlan vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket kirendelt tömeggondnok dr. Heinrich ellen, a jövő 1857-i január. 31-ig. Az egyezkedés, úgy a tömeg gondnok megválasztása hatánapja a jövő évi január. 16-a d. e. 10 órák.

A kolozsvári cs. k. járási törv. szék f. é. septemb. 15-ről 4861 sz. a. felszólítja azt, a kinek a kezére jutott volna a Langer János és Nemessányi Katalin által Szász Jánosnak tartozó 280 váltó ft.ról Kolozsvárt, majus 13-án 1848-ban kelt és elvesztett kötelezvény, jelentse magát egy év alatt, mivel azontul megsemmisült.

A károlyfejtővári megyei cs. k. törv. szék f. é. octob. 25-ről 2102 sz. a. felhívja Frits Lajost az ellene ügyvéd Nagy által a szászvárosi (broosi) gymnasiumnak tartozó 390 vált. ft. töké kamatja iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. decemb. 19-e d. e. 9 órák, kirendelt ügyvéd dr. West.

Az erdélyi cs. k. postagazgatóság f. é. novemb. 9-ről 6364 sz. a. köztudomásra jutataja, hogy még 1855-ben a kolozsvári posta hivatalnál feltett, azonban kézbe nem jutottatott következő pénzes levelek kerültek vissza: Fulgentiusnak Kendere, Múchalez Józsefnek Kendere, Karosán Imrénnek Theresienstadba, Gyurka Stefanának Theresienstadba, Dostal Karolynak M. Váshelyre, Seifert Ferencnek Pestre, Magyar Vaszinak Mantuába, Szintamariának Lembergbe, Reiter Luiznak Bécsbe, Kovács Istvánnak Czernovitzba, Degelsün Simeonnak Hasiatyebé, Gyirisan Juonnak Czernovitzba, Barb Nicolajnak Agramba, Márk Tódornak Lembergbe, Pataki Samuelek Lembergbe, Balint Gelának Rohatyebé, Györgynek Czernovitzba a helység jegyzőjének Nagy csürbe, Csont Jánosnak Josephstadba, Takács Jánosnak Przemyszl-be, Deutsch Adolfnak Szebenbe, Kahósának Bécsbe, Prodán Teodornak Krakóbba, Gábor Stefanának Velenczébe, Popp Alécinak Kentybe, Molárnak Gyálára szóló levelek.

A feladók vagy az illetők jelenjenek meg a kolozsvári postahivatalnál recepissekkel és a levelen levő pecsét-nyomokkal, úgy a kiáltási pénzzel az irt levelek visszavételére három hónap alatt, mivel azontul azoka magos kincstáréi lesznek.

Az erdélyi cs. k. Helytartóság f. é. novemb. 13-ról 25486 sz. a. közzé teszi, hogy Oláhország krajovai kerületében pusztítólag

kiütve a marhavész, onnan aszarvas marhák ide behajtása egészen meg van szüntetve, a vesztégár-ido pedig Moldovába 20 napra van felemelve.

A brassói megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 8-ról 5903 sz. a. tudatja, hogy Weidenbacher János 758 számú elfoglalt házát, özv. Salmen Karolina kérelmére, f. é. decemb. 23-án d. e. 9 órák, a helyszínen, 11,000 ez. ft. becs-áran alól is elfogják adni.

A frekki cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. novemb. 11-ről 2678 sz. a. tudatja, hogy Buharentz Juon alsó sebesi mezei jószágát, a szebeni takarékpénztár részére, f. é. decemb. 5-én, becs-áran alól is elfogják adni.

A károlyfejtővári megyei cs. k. törv. szék f. é. octob. 25-ről 2120 sz. a. felhívja Eperjesi Juliánnát Keményné, ellene a cs. k. Pénzügyvédség által az elemi iskola alapítványba tartozó 80 ezüst rft. töké iránt indított kereset védelmére. Felelet tételi határidő f. é. decemb. 12-e d. e. 10 órák, Kirendelt ügyvéd Sipos.

A sárkányi cs. k. járáshivatal f. é. novemb. 10-ről 2197 sz. a. felhívja a hitelezőket, a kiknek szóbeli rendelkezéssel elhalt cucus-latai Boér Antal, hátrahagyott vagyonához igények lenné, adják be oda követeléseiket a jövő 1857-k évi január. 15-ig.

A lekenczei cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. octob. 21-ről 1329 sz. a. felhívja Kopéczi Rózalia szász-ujosti örököseit, ellenök m. vásárhelyi ügyvéd Jakab János, mint a Jakab Veronika árva tömege képviselője által 456 váltó ft. 25 kr. töké és kamatja iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. decemb. 29-e d. e. 9 órák. Kirendelt ügyvéd Lang Daniel és helyettes Hofgráf János.

Az algyógyi cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. octob. 27-ről 1226 sz. a. tudatja, hogy algyógyi Fritsch Lajos elfoglalt 37 és 38 számú házát Algyógyfelfaluban, Sárosi László kérelmére, f. é. decemb. 29-én és a jövő 1857-i január. 29-én d. e. 9 órák a törv. szék helyin, közárverésen elfogják adni.

A bonczhidai cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. novemb. 6-ról 1086 sz. a. tudatja, hogy Zurovskziné n. Rózalia aszszony elfoglalt nemesi jószágát Babuczon, a Dreifuss testvérek kérelmére, f. é. decemb. 30-án d. e. 11 órák a 12 számú urasági házban, köz árverésen becs-áran alól is el fogják adni.

A dözmegeyi cs. k. törv. szék f. é. octob. 28-ról 5026 sz. a. felhívja Katona Katalint báró Rospin-nét és társait, úgy Katona Miklóst, idős b. Huszár Károly kérelmére, ellenök a cs. k. Pénzügyvédség által az egyesült görög seminarium pénzalapjába tartozó 1248 e. ft. töké és kamatja iránt indított kereset védelmére. Felelet tételi határidő 30 nap. Kirendelt ügyvéd dr. Kúhbach, helyettes Vajna Sándor.

A rettegi cs. k. járáshivatal f. é. novemb. 13-ról 3347 sz. a. Kozárvárt pályázatot hirdet a következő községi jegyző-állomásokra: a) Kozárvár, Monostor szeg, és felső Orbo helységek névze Kozárvárt 250 e. ft. évi fizetéssel, 4 öl tűzi fával és szabad szállással. b) Felső-körtvélyes, Oláh nyires, Pontinvásza és Szitta helységek névze Felső-körtvélyesen 200 e. ft. évi fizetéssel 4 öl tűzi fával és szabad szállással. Az ajánlkozók adják be oda szabályszerű kérelmeiket, a német és román nyelv tudásáról szóló bizonyítványokkal, f. é. decemb. 15-ig.

A szebeni cs. k. járás törv. szék f. é. octob. 29-ről 7697 sz. a. tudatja, hogy Pentsch

Ábrahám házát és kertjét a moichni határon, Mutz Juon részre 308 vált. ftig 33 krig, f. é. decemb. 20-án és a jövő 1857-iki január. 7-én d. e. 9 órák a helyszínen köz árverésen el fogják adni.

A zahi cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. novemb. 12-ről 1143 sz. a. felhívja Mara Rózaliát Makrai Domokosné és Mara Mariát, ellenök dr. Scheitz Antal, mint a Roth Frigyes csődtömege képviselője által 2604 e. ft. 33 kr. töké és kamatja iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap a jövő 1857-i január. 24-e d. e. 9 órák. Kirendelt ügyvéd Kozma Endre M. Váshelyre.

Az algyógyi cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. octob. 27-ről 1226 sz. a. tudatja, hogy Fritsch Lajos 37 és 38 számú házát Algyógyfelfaluban, bokai Sárosi László kérelmére, f. é. decemb. 29-én és a jövő 1857-iki január. 29-én d. e. 9 órák a törv. szék helyin köz árverésen el fogják adni.

A zilahi megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 4-ről 1713 sz. a. felhívja árdoi báró Huszár Zsigmond örököseit, ellenök ügyvéd Zakariás János, mint Issekut János képviselője által 170 váltó ft. töké és járuléki iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap a jövő 1857-i február. 4-e d. e. 9 órák. Kirendelt ügyvéd Hubert János.

LEVELEZÉSEK.

N. Enyed, november elején. Kronikár kollégámnak, ki közbe mondva, nagyon kar hogy tudósításával felhagyt, mert most ismét alkalma lenne meg dicsegni azt az általa, úgy látszik, helyeselt makadamizálást, melyet, ha kövezz helyett még soká fognak folytatni, főútcánk on odajutunk, hogy a kéményseprőnek nem kell lajtorjával fáradni, csak amugy könnyen belephet a kéményekbe az utcáról, a cath. templomba pedig az ablakon fognak bejárhatni — Kronikár kollégámnak, mondom, értésére adták a lapban, hogy ilyen kis városból, nem minden napról lehet és kell ujságokat írni. Nem fog tehát nekem hibául rovatni fel, ha én példának okula nem a leggyakrabban tolakodom fel szerény tudósítással. A csillagjegy alatt teendő észrevételeket kérem kifejezteni, mert vajmi rosszul szülzik, mint főre-essen neveztek, magamforma — irodalmi kellnernek feltájtára tett csipőss megjegyzése a szerkesztőnek, vagy horrendum dictu! abetűszedőnek.

Adatolódik pedig e tudósítás kezdete felől év october 15-én, mint legnépesebb országos vásárunk napján, mely nekünk ezeltől 9 évvel egyébről is nevezetes lett. Ez, mondom, legnépesebb vásár nálunk, s most is a „kettőn áll a vásár“ból az eladó — nagyon szamosan volt, de a vevő-fél otthonmaradt a nervus rerum gerendárummal, vagy tán helyesebben nélkül, a szüretre pedig lett volna mit és olesón venni vele, a szarvasmarha a csufságig olesó, egy kis mokán bornyus tehát 10 ft. 12 kr. mondd tíz forint és tizenkét krajczaron, jühat 2 — két forinton, ökröt 16 — tizenhat forinton pengőbe vásároltak. Ez azonban korántsem gátolja, hogy még mind hét pengő krajczár legyen a marha-hus fontja; — hiszen már(!) nyolcz éve hogy el-égtünk, kezdünk egy kicsit helyrejönni, megfizethetjük a húst jó drágán, mint sehol Erdélyben, melynek még az a tulajdonsága van, hogy legalább, ha drága és néha rossz, hát lehető szükön van mérve.

A szüret octob. 27-én kezdődött; az e-

lőjáróság késleltető határozatát a szüretre nézve csak dicsegni lehet; a mi kevés lett az legalább jó, a Vajda Dániel íté igen dicsezt sürméről szerint, mely, mint avatottak állítják Wagner bécsi készítményeinek 2 1/2 fokkal alább mutat, 10 — 13 fokú volt. Egy veder ára 30 kr. — 48 kr. pp. Az idén sokat ártott, a határ egy részén dühöngött — nálunk időszaki ritka jelenség — a jég; legvénebb embereink nem emlékeznek jégverésre a város határára, annál kevésbé a határ déli részét pusztító selyem bogár alaku s színű gabonaevőfögrekre.

Az iskolai előjáróság oct. 26-án nagygyűlést tartott, főgondnok gróf Mikó Imre ó nagyméltósága elnökele alatt. — Gyűlés előtt, reggeli 9 órák, szokott magáhozemelő udvariasságával a városi tanács tisztelgő személyzetét fogadta ó nagyméltósága, említvén kedves visszaemlékezését itt élt fiatal korára, s gyűlés végén még azon nap délutánján vizsaszatietelt szilvási jószágára.

„Inter duos litigantes“ szellemileg mi fogunk nyerni, azaz első cigány zenebandánk meghívására, Debreczenből megjött Boka Károly karmesternek, s most lesz verseny Provékpek haladó zenekarával, kinek katonai volt rangja merész magyartásáért jókora meteor hullott volt a minap szerk. megjegyzés alakban orromra — Meglátjuk, ki nyeri el a dábért és nagyobb pártolást a két versengő fél közül. Lám, milyen jól vagyunk mi enyvediek: két versenyző, drága pénzen fizetett karmesteres zenekar igyekszik hegesztgetni a rajtuk mart sebeket, s mi hagyunk is hegedni, remélvén, hogy a melyik rosszsz fognak nem akadt, majd akadt borbély, s lassacskán gyögyulgtunk, épülgetünk, egyik tágonzó úr a másik uton épülget be Kolozsvári fűszerész Karvázy nagyszerű épületet kezdett megépíttetni a cath paplak mellé, mely, mint az elkészült alapból gyanitni lehet, nem kevésbé fogja azon oldalt diszítani, mint szinte a részint megkezdett, részint a jövő tavaszon megkezdendő új épületet-sor nagyon csinosan fogja elfedni a várnak gunyolt kis terjű, de erős falú s a városnak a tatárok ellen régen menhelyet adott kerítés meztelen maradt oldalát.

Ugy látszik csinoság, szépség lesz, de rondaság van. Van egy utca, melyen a tatárok által 1656-ban legyilkolt tanuló emlékére állított kápolnáról — minek helyét csak alig látszó alapkövei mutatják — ma is kápolnának nevezett, emelkedett térre mehetni. Az emlék helyreállítását ajánlani merő istenkísértés lenne, alázatosan engedelmet kérek, ne tessék megjedni! nem azért említettem az utcát; hanem, mert ezen utca végén alig 20 lépésnyire az utolsó háztól, gyönyörű és mind illatra, mind tartalomra nézve nagyon dús szemét és trágyarakat díszlik, melyből eső alkalmával elegendő mennyiséget szállít be az ott befolyó víz az utca megtrágyázására, a megtelepülési kísértet azonban, minddeddig kudarcot vallott, az ott lakók tisztaság szeretete nyakát szegvén. Nem ártana rendőrileg orrukra ütmi azoknak az éjjeli szekerészeknek, kik meszebb útni fel letéteményes raktaukat nagyon kényelmetlennek tartják.

Jövő vasárnap (16. nov.) fog beköszönteni újra választott segéd lelkészünk Incze János. Az ünnepély emelésére, mint halljuk, az iskolai dalkar is közre működend.

Tartandó kasinói Katalin dalidonkrol sat; annak idejében ismét bátor lesz pár sorral szólni.

Mák.

Zilah. nov. 16. A K. Közlöny október 4-ki számában e városból r. l. aláírással egy levél jelent meg, melyben a t. levelező több ferde

na = vóna, volna; volt = vót, volt; háztól = háztól; házról = házról.

ön = nyomatek-ékkal; ön, palózt; p. o. kertből.

ua = nyomatek-ékkal; ua, hientz, p. o. tsuanak = tsanak, tsónak, tsónak; luánt = lántz; huányi = hálai; páskortuáskodik = páskortuáskodik; nuá = nál.

uo = hientz, nyomatek-ékkal; uó, (Götsej) p. o. uoma = oma, alma; vuot = vót, volt; vuona = vóna, volna; pokuo = pokó = pokol; gonduonak = gondónak, gondolnak; Ekuotábe = Koltába; tuo = tó; tuót = tót; suó = só; szuó = szó, nuota = nóta; kuóbász = kolbász; utuósuó = utósó = utolsó; hovvuót = hogy volt? üö; hientz, nyomatek-ékkal; üö, (Götsej) p. o. füöment = füöment = felment; öküöre = ököre, ököre; merüöne = merülne; üöment = elment; füöz = főz; gyüöz = gyöz; küö = kell; szüör = ször.

Hogy az ilyenekben: Európa Euterpe, az eu idegen, kiki tudja. Ama példák tanúsága szerint a Kettős-magánhangzó háltsó alkotó rövid Magánhangzója az irodalmi nyelvben vagy ékkel pótoltatik, vagy eredeti Mássalhangzóval s ezek közt leggyakrabban j- l- vagy v-vel. Legközelebb állnak pedig a Kettős-magánhangzók a nehézhangzó Magánhangzókhoz, t. i. a, e, i, o, u. ü-höz, melyek által a hientz, palózt, de kiváltképpen a barkó tájszólásban gyakran helyettesítetnek s melyek magok is tsakugyan két rövid magánhangzó-értékek; de nem alkotnak mint a Kettős-magánhangzók külön nem-ü-ekből, hanem azonos rövid Magánhangzók. Az irodalmi nyelvben a Kettős-magánhangzó díszletlen hangzásának elkerülése akkor is használtatik hasonló mód, ha alkotó részei öszszetétel = képző vagy rag állati szómódosításkor kerülnek öszsze p. o. ha időn = hajdan; ma időn = majdan; ifjasszony = ifjasszony; kain = kaj; faiz = fajz; nékie = nékie; mariás = máriás sat.; néha a két Magánhangzó közé segéd Magánhangzó lopódzik, p. o. anyáu = anyáju; kábául = kábájul; hazai = hazaji = hazájú; elméü = elméjü; golyóu = golyóju; vagy az egyik Magánhangzó a szomszéd lágyulékony Mássalhangzóval öszszeolvad, kivált idegen szók honosításásakor, p. o. leány vagy lány = lyány; ritnia = ritnya; innia = innya; Georg = György;

Neutra = Nyitra; vagy az egyik Magánhangzó kiugratatik p. o. ifiu-aszszony = ifjasszony; vagy a hosszú Magánhangzó mássalhangzós alakká változtatik; p. o. meröen = mereven; keserü en = keserüven.

Lássuk immár az Egyos vagy is a szorosabb értelemben vett, tulajdonképpen ugynevezett: Magánhangzókat (Önhangzókat, Hangzókat = Vocalek).

Ezek szavattys kijetésökre nem szorúlnak segédhangzókra s erről van nevök is.

Valamint a természet minden hangjában, ugy a nyelvi Magánhangzóban is meg kell különböztetni:

I. a milységet.

II. a mekkoraságot.

1. A milységet tekintve a magyar Magánhangzók nál meg kell különböztetni:

1) a hangzási árnyékolatot, és

2) a testességet.

A magyar nyelvben 28 Magánhangzó van: azokból.

1. hangzási árnyéklat szerint

a) nyers hangú e hét:

a. p. o. ma, varr, harang.

Ennek hangja az ó hangjához szít, s a dunántúli, kivált götseji és erdélyi, jelesen thordai tájszólásban azzá is válik p. o. alma = olma, taszt = tószit; taliga = tölga; kakas = kókas; házna = haznók; fára = fáro, kása = kásó; házba = házó; magában = magábón, virággal = virággól; laba = lábó; lábat = lábót; lábák = lábók; lábán = lábón; adna = adnó; most = móst sat.

e. p. o. el. szent. eped, etzelet.

Ez ritkán tserélődik mással a tájszólásokban.

i. p. o. irt, piros, ibrik.

Ez sem igen hajlandó tájszólásilag változni; gyakran áll elé azonban, mint az e helytartója; p. o. széki = széke, véri = vére sat; vagy helytartója az e-nek, p. o. iziben = izében; helyibe = helyébe; hegyibe = hegyébe; szerint = szerént; ekként = e'ként; leggyakrabban az inek, melynek ékét látszik elnyelni; így p. o. étel, vétel, tétel hasonlólagra íltat, vitelt, hitelt kellene mondanunk; de

országszerte italt, vitelt, hitelt mondunk.

o. p. o. por, kor, sor, korong, szoros.

ü. p. o. tök, lók, ökr.

z. p. o. fut, buki, tsuk, lyuk.

ü. p. o. bürü, ürü.

Dr. Engd József.

(Folytatjuk.)

Erdélyi könyvészet.

(Folytatás.)

111.) Kővári: „Erdély nevezetesebb családai“ Második rész. Kolozsv. 1855. 8 r.

112.) „Geographia Monarchiae Austriacae.“ Sabiu, 1855. 8 r.

113.) Matusik: „Ájtatos elmélkedések.“ Szerkeszté Matusik Nep. János. Kolozsv. 1855. 8 r.

114.) Medgyes: „Egyházi imakönyv.“ Eredeti imák Irta Medgyes Lajos. Kolozsv. Stein J. tulajdona 1855. 8 r.

115.) Kriza: „Ima, homorod szentmártoni Gedő József koporsója mellett. Kolozsvárt, aug. 30-án 1855. Kriza János, kolozvári unitárius pap által.“ 8 r.

116.) „Könyörgés, Al-torjai Mike Sándor hites társa, született Szacsvai Sára koporsója felett.“ Kolozsvárt, nyomtatott az evang. reform. főtanoda betűivel 1855. 8 r.

117.) Nagy P.: „A nagy hazafi.“ Emlébeszéd, melyet néhai mmlg Széki gróf Teleki József emlékeztetőre tartott gyászünnepe alkalmával elmondott Nagy Péter, april. 29-ken 1855. Kolozsvárt, az ev. ref főtanoda betűivel. 8 r.

118.) „Kyriacodromion.“ Sibiu, 1855.

119.) Mártirisirea Ortodoxa. Sibiu, 1854.

(Folytatjuk.)

közlelési között, ezeket írja: „A helybéli mükedvellők által, a telen, a Vörösmarty-árak javára tartott szavazati estély jövedelmének lön rendeltetése helyére juttatva... azért a közönség érdekében kéri fel a társulat elnökét, intézkedjék ez öszveggel az eredeti határozat szerint.” A mükedvellő társulat ezen alaptalan gyanúsítása által akkori buzgó s erélyes elnökének, önmagát is gyanúsítva és sértve érezvén, — mert éltelenségére mutatna az, ha elnökének, vagy bárkinek mulasztását oly hosszas időn át behuny szemmel nézné — kötelességének tartja, az ily tudósítások által félrevezetett olvasó közönség, s az illető árak felvilágosítására, az igazság érdekében tudatni, hogy Zilahon az említett árak javára szavazati estély, vagy bár mienmü közeloadás nem történt... nem történtek-tett.)*

A mükedvellő társulat gyűléséből.

KÜLFÖLD.

Angolország Auszriához közeledtének következményei jól mutatkoznak. Legelőbb alhat itt a „Nord”-nak Londonból 13-ról kelt sürgönye: „A nápolyi kérdés kielégítő megoldása közel van. A nápolyi király szabadon érezve magát minden idegen kénysértől, ily rendszabályokat teend, melyek köztetszést fognak találni. Okunk van ezt úgy venni, mintha már bevégeztett tény volna.” — Várán várjuk is már ez ingylen kegyelem arany idejének adventi napjait. S várja vagy hiszszár régóta epedő politikai fogoly.

Anglia s Austria erélyes együtt tartásoknak köszönhetni a Bolgrád és kigyószigetet néző engedményeket is orosz és francia részről. „Nord” hiszik talán — így nyilatkozott volna Palmerston — azért áldoztunk fel 30.000 embert s egy milliárdot, hogy Napoleon Louisnak juttassuk kezébe azon protectorátot, melyet Miklos csár ragadott volt kezébe? Nem, az soha se fog lenni, s ha lenni akar, mindent feláldozunk inkább, hogy azt meggátoljuk!!

Párisban nem látták a pillanatot alkalmasnak az Angliával szakasztásra. Nagy hatással volt a sz. pétervári udvarra Napoleonnak a csárhoz intézett egy közelebbi levele, mely az engedés szükségességét nagy nyomattal terjeszti elő, különösen kiemelve, mily rendkívül szükséges, hogy a csár egész Európát győzné meg békészeretetről. Ez különösen jó benyomást tenne a franciaországi közvéleményre is, a melynek, mint francziák császárájának idegen hatalmakkal szövetkezésében csakugyan többé kevésbé tekintettel kell lennie. Az orosz-francia politika — mond a „Nord” — azért még sem fog félrevezetni, hanem majd ismét nyíltan lép fel.

Berlini levelések, e hírekkel öszszehangzólag, a párisi conferentiának egybegyűlését most újból közel kilátásba teszik, mivel az angol kabinet sem fogna már ettől vonakodni, bizonyos lévén már egyszer az iránt, hogy a francia kormány a Bolgrád és kigyósziget kérdésében nem álland az orosz oldalán, s az orosz kormány a szerződést aláírt hatalmakhoz már is jegyzékelt bocsátott volna, a melyben formásterület indítványozta minisiteri conferenciák megnyitását a függő kérdések eligazítása végett.

Fárisban a fontaineblai vadászatokkal végképp felhagytak. Az ekkori vigalmakra készült sok drága kőntös, melyeket már féláron árulgatnak, még sem fog veszendőbe menni, mert a tuileriákban kárpótló mulatságok veszik kezdetüket, hová, tán Palmerston bocsátásául, D'Israeli is Londonból meghívást kapott. Palmerston hadd orálgasson a pamut lordoknak szabad kereskedésről, általános békéről, általános haladásról, általános nevelésről s egyéb általánosságokról; Napoleon addig különös kedvét találja vigadni és költeni, hisz ez mind az iparnak javára történik, — s egyszerűen mind ama fekete vendégnek — a gondnak némi szórakoztatására, mely a merész lovag Napoleon Lajosnak utaltan háta megett áll.

Nem minden jelentőség nélküli a párisi helyőrség szaporítása, s a megyefőnökökhez bocsátott rendelet, miszerint ne adjanak többé utlevelet Párisba szándékozó oly munkásoknak, a

kik nem tudnak megélhetésük iránt elegendő biztosítékot kimutatni.

— Párisból írják: III. Napoleon csak nagy későre hagyta magát Anglia felé hajlítani, s valóban a közvélemény bent, mint a külföldön megkötötte a N. Lajos kezét. A politika fordulata különösen nagy befolyást gyakorolt a belső helyzet, mely nem kevésbé mondható fenyegetőnek. Ámde Anglia és Franciaország ezen öszszehangzásával még nincsen minden nehézség elenyészve, ha valószínű is az, hogy a muszka, jó képet vágya a rozsz játékhöz, egy pár kérdésben oly hűvösnek mutatja magát, mint csak kívánják. Vannak Austria és Franciaország közt is nehézségek, s Anglia és Franciaország közt is fognak még egyéb véleménykülönbségek kiütni. S mi lesz mind ebből? Hova szabaddul? A congressus egy és más bajon segélne, de itt egész Európát érdeklő kérdések forognak fenn, s Franciaország nem érzi magát többé elég befolyásosnak arra, hogy hatalmas államokat vagy kevésbé hatalmasokat is, melyek nagy befolyásu kormányokat éreznek hátuk megett, oly könnyen áldozatokra bírjon, mi pedig itt a földolog.

Azt hiszik tehát, hogy, ha a congressus, a mint látszik, jövő tavaszig vagy még tovább is elhalasztatik, ezenközben új bonyodalom fogna előfordulni. Szóval, mi nem hiszünk a jelen béke hosszan tartásába. E béke nem tartand tovább, mint a pénzügyi körülmények kívánják. Eszünkbe jut egy régibb kelti mondás Napoleon Louis-nak, mely nézetünket erősíti látszik Midőn Napoleon L. Emmanuel Victor királytól búcsút vett, e szokat intő ehez: „Testvérem, ha tán a béke létre jőne is, ne siess azért seregéd elbocsátásával. Könnyebbíts a budgeten, hanem hadierőid — minél gyorsabb központosítása lehetőségét tartsd fenn magadnak, s igyekezzél seregéd harcziás gyakorlatokban képezni. A legközelebbi jövőre nézve nem látok ugyan semmi aggasztót, egyelőre mindnyájan sebeink költözésével vagyunk elfoglalva, de nem sok időre, tízennyolc hónap vagy két esztendő múlva például, viszont adódhatik alkalom a kardot hüvelyéből kihúzni.” Ezóta talán megváltozott a francia uralkodó érzelmek. Azonban nekem még mindig érdekeszerűnek látszik e szokat emlékeztetbe hozni.

— Dufour tábornok a svaiczi szövetséges kormány különös megbízása folytán Párisba érkezett. A Neufchatelt illető ügynek bizonyos fokig komolylya kellett alakulnia, hogy a szövetséges kormány szükségének látá az 1848-ki szövetséges had fővezérének közbenjárását felkérni. Dufour volt azon bizottmány elnöke, ki a svaiczi szövetséggyűlésnek javaslat nyilatkozott, miképp a neufchateli republicanusok érdekeit tettek hazájok iránt, és hogy semmi oly diplomatiai eljárás nem történhetnék, a melynek nem Neufchatel függetlenségét lenne alapja. E javaslatok akkor egyértelműleg el voltak fogadva. — Anglia az a hatalom, mely legkevésbé pártolja Poroszországnak Neufchatelt néző igényeit, sőt még csak közbe sem járult, mint több hatalmasság, a royalista foglyok szabadon bocsátása ügyében, s Bernben azt hiszik, hogy Anglia a Svaicznak kedvező irányban teszi közbenjárását a porosz kormánynál. — Minthogy Napoleon császár a foglyok szabadon bocsátásában az alkudozások könnyebbítését remélt, jónak találta a szövetséges nagának, a császár előtt különösen fölfejteti azon okokat, melyek a szövetség előtt a kívánt rendszabályt lehetetlennek láttatják.

— A „Post” igen határozott hangú vezércikket hoz a Dunaféjedelemségek egyesítése ellen. Több ismeretes tényre utalás által mutogatja, hogy a tervjavaslat orosz eredetű, s főbb pártíveit a moldova- és olarországi görög clerusban számlálja. E tervnek célja utat készíteni Moldova, Olahország, Szervia és Transylvania egyesítésére, egy független állam szervezése végett, mely Leuchtenberg herczegnek adnaták át, mint alkirálynak, ki aztán nem lenne egyéb, egy orosz vazallus.

Furcsa ellentét oly közel egymáshoz: egy czifra s hatalmas uradalom — Franciaország, s egy kisdud csinos gazdaság — Belgium kormányozása. Majd azon egy időben, midőn Párisban inkább mint valaha látják családusukat mindazon varakozásaik s intézkedéseikben, melyeknél fogva azt hívők, hogy a munkás osztályok sorsán könnyebbíteniök, s a mind inkább súlyosodó drágaságnak a lakbér- és élelmiszerben elvígve határt vethetnek sikerült, majd ugyanakkor a kicsiny jelentéktelen Belgiumban, melynek már csupán rozsz hírű sajtolgúye is néhány hó előtt oly nehéz szegret ütött volt a francia miniszter fejébe — a király az országgyűlés megnyitására 11-én teljes meglepéssel emlékszik a kis ország belügyeinek rendezett fejleményéről. E trónbeszédben meg-

említé a szeretet és hű ragaszkodás azon jeleit, melyeket a mult nyáron, uralkodása 25-ik évében Belgium népe iránta tanusított, mint oly dolgot, mely az országát a külföld szemeiben is emelte, és a melynek hatása már is érezhető az idegen nemzetekhez viszonyokban, nem állván azok soha jobb lábon mint jelenleg. Jelenti, hogy most már teljes nyugalommal nézhet a jövővel szembe, miután a mult a rozsz termés folytán oly sok áldozatot és szenvedést kívánt; hogy a termelés általánvéve bő volt; tudomány és művészet virágzanak; az ipar diszlik; a kereskedés az átvizsgált vámrendszer alatt erősbül; a közjóvádelem szaporodik, úgy hogy az alsóbb tisztviselők sorsán javítani lehet; a polgári katonaság és hadsereg egyiránt megérdemlik a nemzet bizalmát sat.

Vajjon a francia császár trónbeszéde jelenthetend-e hasonló kielégítő eredményeket a törvényhozótest üléseinek közelebbi megnyitására?

Egyébiránt a belga trónbeszéd legfontosabb része az, hol a király, kormányának az elemi, közép és felső oktatásra fordított gondjairól beszél. Azért pedig legfontosabb hely, mert alig néhány hete, midőn a genti. tounai és bruggi püspökök az állam felügyelete alatt álló genti egyetem, mint veszélyes, és a katholicizmussal ellenkező tanokat terjesztő intézet ellen nyilvánosan kikelték. Az állam és egyház közötti küzdelem megújulhat az ülések alatt; de kihatolag a kormány és rendek észlelyessége minden aggasztóbb öszszeütközést elváltatand.

UJ POSTA.

Ha az angol és francia sajtó nyilatkozataiból akarjuk mérni az Anglia és Franciaország közt újra felelőtt szövetség fokát, alig lehetjük némi nyomaita régi szívelyességnek a melylyel gyakran egymás irányában az igazat is elhallgatni oly szépen vetélkedtek. A rendkívüli tüszetet, a melylyel a „Times” egykor a nagylelkű szövetségesről szólott, elenyészett, s a citylap bámulatos nyíltsággal leplezi le az orosz árnyat, mely Napoleon császár plombiériasi pihenése alatt az ő kabinejében odaműködött, hogy merontsa a szövetségi hűségét. Poroszország soha sem tiltotta Oroszországra iránti rokonszenvét, Piemont engedett a bizeléseknek, és czirogtatásoknak. Franciaország vagy is inkább azok, a kik a császár távollétében ott kormányozának, a lépén ragadtak, és hazájok volli ellenéhez csatlakoztak. Minden igyekezet oda ment ki, hogy ujonnan támasztott kérdéseket oly congressus el végigyenek, mely azokat Franciaország, Szardínia, Porosz és Oroszország szavazataival igen könnyen Anglia, Ausztria és Törökország ellenére dönthette volna. megsemmisítvén ekként az álnokság egyetlen szerencsés csapásával ama viszontagságokkal teljes háboru eredményeit.

Miután a „Times” megjegyzi, hogy a helyzet jobbra változott, egy nevezetes szót mond ki, minőt még eddig ki nem mondott: t. i. kezességet kíván az iránt, hogy a francia kormány jó indulata tartos lesz, és mint egy határidőt szab, mely alatt Franciaország Anglia kívánatait teljesítse. Ha azt akarjuk, ugymond, hogy a párisi béke tartos legyen, szükség, hogy épségben megtartassák azon szellem is, melyben kötöttet. Ugyan ez áll szövetségre nézve is. Mi minket illet, a mi magunktartásában nem volt, nem is lesz változás. Erre nézve biztosítékul adjuk azon állam férfiú nevét, a ki ez ország becsületét és akaratát oly magasztoson képviseli. Hát vajjon a császár ad-e nekünk hasonló biztosítékot mostani jó hangulatának tartóssága iránt? Mintha mondaná az angol lap: hogy oly férfiú ellenében, mint Palmerston lord, a gr. Walewszki neve nem elegendő kezesség. Egy korábbi cikkben gr. Morny-nak is kitűtött a magáé, midőn az angol lap nem csak átaljában megvesztegetett szolgáról, hanem egyenesen azokról beszélt, kik a császár előjogait bitorolták, noha azt csupán képviselni tartoztak volna.

Ily és hasonló nyilatkozatok után nem igen mondható még a nyugati szövetség bevégezt ténynek. Aztán ott ülnék még kényelmesen az ő magas polczakon a Napoleon-ház koreais: Walewszki és Morny, az orosz barátság két nagy követítője. kiknek rögtön elmozdításuk volna a helyreállott nyugati szövetségnek kézzelfogható bizonyítványa; ott vendégeli Stambulban a Párisba utazó perssa követiséget a francia követ oly pillanatban, midőn Anglia háborus viszonyban áll az Oroszországtól izgatott Persziához, s Párisban is nagy készüllettel kívánják fogadni az oda érkezendő perssa követet. — A nápolyi követnek Londonban kiadtak utlevélét, de

Párisban mulatni hagyják tovább is Antonit.

Azt is mondták, hogy Franciaország a Bolgrád és kigyósziget kérdésében engedett volna, ezért Angliától azt kívánván, hogy a dunai fejedelemségek egyesítésébe egyezzenek belé. Azonban bármit ajánlott is Franciaország az orosz nevében, jólértélt lapok legujabbban azt írják, hogy Oroszország legalább Bolgrádra nézve engedni nem fog. S ha ez aggasztónak látszik, csak a hatalmak dönthetik el, miképp rendezessék ez ügy. Congressust kívánna tehát az orosz, amde az angol semmit se akar hallani congressusról, valameddig Oroszország a békekötvényben elvállalt kötelezettségét utolsó pontig nem teljesítette.

A fekete-tengeren egy kis fekete pont fel-tünéséről tudósítanak, mi az angol hajóhad elvonulását nem igen fogja jósolni. Orosz hajók legujabbban néhány török hajót foglaltak le, melyek az abchaziai parti vidékre sőt csempészle, „Bagger” nevű angol ágyunaszád amaz orosz hajókat az azovi tengerig akarta üldözni, de Jenikálé mellett az átmenet megtámadtatott tőle, s az ottani erődből néhány lövés is történt az angol ágyunaszádra. Lyons admirál tőstént néhány hadihajóból álló deputatit indított utának, hogy az oroszoktól e sérelemért számot kérjen.

Nápolyból omlani fog ezentul a sok örvendetes hír. A király már-már szelni kezdi a megkegyelmezés kenyerét. Nápoly nyugodtan fekszik s éjenként részeg lazzaronik, a korona ezen drága gyönygyei lármázzák végig az utcákat, vadul fenyegetőzve a liberálisok ellen.

Spanyolországban fölkelési mozgalom történt. Malagában nov. 16-án, de erélyesen lön lefojtva. A királyi csapatok hét sebesültet, a felkelők öt holtat vesztek. Az ország láthatárán mind tornyosodnak a sötét felhők. Narvaez kezében irag a kormánylapát. A rablás mestersege virágzik, inkább mint valaha. Az inség harapódzik.

Buchanan lett az amerikai E. államok elnöke. A három pályázó közül ő 174, Fremont 114, és Fillmore 8 szavazatot nyert. Győztek tehát a rabszolgatartást pártoló demokráta, s a durva dilszak régreresett tulsúlyát kívíva a művelt észak felett. E választás kellemetlen hatást tön az angol nemzetre, mivel Buchanan a Monroe-tanhoz ragaszkodik, mely Amerikának az európai ügyekbe avatkozását helyesli.

Folytatása és — körülbelöl — vége ujjabb előfizetőink névsorának:

Kozma István. Gálfalvi István. Majer Antal. Tolnai Gábor. Kolozsvár város. B. Györfi Lajos. Herman Farkas. Wita Sámuel. Györfi Ferencz. B. Löwenthal Sámuel. Biró László. Fillingher Kávéháza Pesten. Lázár Dénez. Markovics. Biró Mihály. Szekeres Sándor. Simai Kristóf. Bágya Ferencz. Ifj. gróf. Haller György. Illyés Ignác. Groisz Gusztáv. Siménfalvi Sámuel. Kispál György. Veszprémi örvendőek papság. Szoboszlay Ferencz. Jeney Albert. Dr. Lenhossék József. Bartha Gergely. Földváry György. Hatolykai Poéta József. Rach Károly. Sebesi István.

Bécsi börze	November.		
	17	18	19
Státuskötelezvény 5%	81	81 1/2	81 1/2
1834-ki kölcsön sorsh	261	260	261
1839-ki „	122 1/2	—	126
1854-ki „	107 1/4	108 3/4	108 3/4
Tiszai vasutrézvény	102	—	103
Nyugoti „	102 1/2	206 1/2	103 1/4
Éleleti „	102 1/2	—	108
Éjszaki „	253	255 1/4	254 1/4
Francia „	—	—	315
Nemzeti kölcsön	85 1/2	8 3/4	85 1/2
Bankrézvény darabja	1066	1074	1059
Földteleherment. kötelezvény (Austria)	86 1/2	—	87
Földteleherment. kötelezvény (Magyar)	74 1/4	74 1/4	75
Dunagőzhajózási részv.	585	588	585
Augsburg „	107	106 1/4	106 1/4
London 1 font sterling	10 19	10 17 1/2	10 18
Páris 500 frankért	124 1/2	123 1/2	123 1/2
Cs. kir. arany	10	9 7/8	10 1/8
Ez st.	7 1/2	—	7 1/4

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

(41) (1—3)(42) (1—3)

Szénaeladás.

A tekei járásban, Budatelkén, m. báró Bornemisza János úr udvarában és hodájánál, mintegy 120 szekér széna eladó. Ezen széna, az egész menyinyiságban, a mostani magas széna-árhoz képest, jutányosan megkapható. — Erről bővebb értesítést kaphat a venni szándékozó Kolozsvárt, b. monostor-utcában a 194-k szám alatti háznál; személyesen vagy bérmentesített levelet által.

Az o. topliczai koresoma-jog 1857.

februarius 9-én kezdőleg 3 egymás után következő évre árverés útján haszonbérbe fog adni, M. Vásárhelyen a Wagner Frigyes kereskedő úr piézi kereskedése előtt 1856 december 4-én délután 2 órakor, első kikiáltási öszveg 2000 rf. conv. pénzben; a vállalkozni kívánó ennek tíz percentjét téndi le előre mint vadumot. — A kiadási feltételeket előre is meglátványt Wagner Frigyes urnál. Az o. topliczai

birtokosság gyűlése határozata nyomán tudatja,

November 15. 1856.

Szekeres Sándor o. topliczai birtokosság biztosa.

(36) (3—3)

Kolozsvár és Torda között fekvő Tur helységében, van egy jó karban lévő jószág haszonbérbe kiadó, — melyhez tartoznak:

a) Egy szép udvarház, hat lakó szobával,

mellette lévő veteményes kerttel.

b) Minden a jószághoz tartozó gazdasági jó karban lévő épületek.

c) Öszvesen három fordulónál 1,100 véka férőjű szántóföld, és öszvesen középtermés idején 60 szekér szénás termő kaszáló, jelenleg el van vetve 97 véka tiszta buza és 135 véka rozs.

d) Tizenöt curialista.

A feltételek iránt értekezni lehet itt Kolozsvárt, kül-magyarutczában a 243 szám alatti háznál vagy helyt Turban a tulajdonossal.